

Т. Г. Затонацька

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФІСКАЛЬНОГО СТИМУЛЮВАННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ**

Стаття присвячена обґрунтуванню шляхів забезпечення якісних змін у механізмі фіскального регулювання інноваційної діяльності в Україні та рекомендацій щодо застосування селективного підходу при прийнятті управлінських рішень у бюджетно-податковій сфері про залучення й використання інвестиційних ресурсів для інноваційних розробок та їх упровадження у виробництво. Проаналізовано стан і основні заходи державної політики з регулювання інноваційної діяльності в Україні. Досліджено досвід фіскального стимулювання інноваційних процесів у провідних країнах світу, зазначено, що в цих країнах активно використовується механізм державної фінансової підтримки реалізації інноваційного потенціалу та ведення науково-дослідної діяльності. Особливу увагу приділено діяльності провідних вищих навчальних закладів України в інноваційній сфері. Запропоновано використовувати інноваційно-інвестиційний податковий кредит для підприємств із конкретизацією інноваційних ознак і обсягів виробництва. Надано рекомендації щодо селективного підходу до фіскальних інструментів регулювання інноваційної діяльності в Україні, а саме: податкових важелів (інноваційно-інвестиційний податковий кредит, диференціація ставок та бази оподаткування) — для підприємств із конкретизацією інноваційних ознак та обсягів виробництва; бюджетних важелів (видатки розвитку на науку, освіту, пільгове кредитування пріоритетних інноваційних проектів) — для суб'єктів малого й середнього бізнесу, що працюють у структурі ВНЗ на засадах державно-приватного партнерства.

Ключові слова: фіскальне регулювання, інноваційна діяльність, інновації.

Табл. 4. Літ. 15.

Т. Г. Затонацкая

**НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ФИСКАЛЬНОГО СТИМУЛИРОВАНИЯ
ИННОВАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ**

Статья посвящена обоснованию путей обеспечения качественных изменений в механизме фискального регулирования инновационной деятельности в Украине и практических рекомендаций по применению селективного подхода при принятии управленческих решений в бюджетно-налоговой сфере о привлечении и использовании инвестиционных ресурсов для инновационных разработок и их внедрения в производство. Проанализированы состояние и основные меры государственной политики по регулированию инновационной деятельности в Украине. Исследован опыт фискального стимулирования инновационных процессов в ведущих странах мира, отмечено, что в этих странах активно используется механизм государственной финансовой поддержки реализации инновационного потенциала и ведения научно-исследовательской деятельности. Особое внимание уделено деятельности ведущих высших учебных заведений Украины в инновационной сфере. Предложено использовать инновационно-инвестиционный налоговый кредит для предприятий с конкретизацией инновационных признаков и объемов производства. Даны рекомендации относительно селективного подхода к фискальным инструментам регулирования инновационной деятельности в Украине, а именно: налоговым рычагам (инновационно-налоговый кредит, дифференциация ставок и базы налогообложения) — для предприятий с конкретизацией инновационных признаков и объемов производства; бюджетным рычагам (расходы развития на науку, образование, льготное кредитование приоритетных инновационных проектов) — для субъектов малого и среднего бизнеса, работающих в структуре вуза на основе государственно-частного партнерства.

Ключевые слова: фискальное регулирование, инновационная деятельность, инновации.

© Затонацька Т. Г., 2014

Tetiana Zatonatska

**SOME ASPECTS OF INNOVATIVE ENTERPRISES FISCAL
STIMULUS IN UKRAINE**

The article aims to study ways of providing qualitative changes in mechanism of fiscal adjustment of innovation activity in Ukraine. Recommendations for the use of a selective approach to decisions-making process in the fiscal field concerning recruitment and the use of investment resources for innovation and its introduction into production have been suggested. The state and the major government policy measures on regulation of innovation activity in Ukraine have been analyzed. The experience of fiscal stimulus of innovation processes in the leading countries has been investigated. It was noted that the mechanism of public financial support to implementation of innovative capacity and maintaining research activity is widely used in those countries. Particular attention is paid to activity of the leading higher educational institutions of Ukraine in the sphere of innovations. It is proposed to use innovative investment tax credit for companies with innovative features and specification in output. The recommendations for the selective approach to fiscal adjustment instruments of innovation activity in Ukraine have been suggested, namely the tax levers (innovation investment tax credit, differentiation of rates and tax base) — for the companies with innovative features and specification in output; budgetary instruments (development expenditures on science, education, concessional lending on priority innovation projects) — for small and medium-sized businesses, operating in the structure of universities on the basis of public-private partnerships.

Keywords: fiscal adjustment, innovative activity, innovations.

JEL classification: Q10, Q30, Q31.

На сьогодні особливо великого значення набуває інноваційна складова розвитку галузей. Вона сприяє підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та зменшенню її імпортозалежності шляхом використання вітчизняних наукових розробок у національному господарстві. У багатьох країнах саме інноваційна діяльність є запорукою довгострокового економічного зростання. Тому фіскальне стимулювання інноваційної діяльності є передумовою активізації використання новітніх технологій і підходів у національному виробництві.

Проблемам інноваційного розвитку української економіки присвячені праці В. М. Гейця, Я. А. Жаліла, Л. А. Мусіної, В. П. Семиноженка, Л. І. Федулової [1—5] та ін.

Метою статті є вивчення зарубіжного досвіду фіскального стимулювання інноваційної діяльності, аналіз його сучасного стану в Україні та розроблення рекомендацій щодо поліпшення фіскального стимулювання вітчизняних інноваційних підприємств.

У світовій практиці інноваційний розвиток країни вимірюється загальним показником — глобальним інноваційним індексом [6]. За цим показником у 2013 р. Україна посідала 71 місце у світі [7], що не можна вважати задовільним результатом. Тривала стагнація наукового й технологічного потенціалу національної економіки, високий ступінь зношеності основних фондів і виробничої інфраструктури, зниження інноваційної активності підприємств суперечать світовим тенденціям сучасного розвитку. Різниця між законотворчою й реальною політикою є серйозною проблемою інноваційного процесу. Як зазначають експерти, ситуація в інноваційній сфері може бути

охарактеризована як “інноваційна політика без інноваційних програм” [8]. Тому розроблення чітких і прозорих заходів щодо активізації інноваційної діяльності підприємств є вкрай важливим. Виправити таку ситуацію доцільно шляхом державного регулювання розвитку інноваційного потенціалу країни, вдосконалення управління державними інвестиційними програмами у сфері інноваційних технологій, залучення всіх учасників інноваційного процесу до створення й запровадження інновацій у підприємницьку діяльність.

Інноваційно-інвестиційна діяльність є специфічним видом економічної активності, під час якої здійснюється перехід від фундаментальних досліджень до комерціалізації. При цьому вирішальним фактором у процесі розроблення інноваційного продукту є пошук оптимальних методів фінансування та стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності.

Фіскальне стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності — це вплив за допомогою сукупності податкових і бюджетних інструментів на перерозподіл інвестиційного ресурсу для реалізації інноваційних проектів і створення принципово нових видів продукції з їх подальшим виходом на ринок. Такий вплив може бути посилений у разі забезпечення умов для переорієнтації фінансових потоків на сприяння ефективному функціонуванню внутрішнього ринку.

Фіскальне стимулювання ґрунтується на кругообігу фінансових ресурсів, у результаті якого здійснюється їх розподіл між учасниками інноваційно-інвестиційної діяльності з метою не лише фінансово-інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, а й матеріального стимулювання всіх її учасників. При цьому до інноваційного процесу варто залучити як традиційні форми фінансування й інвестування, так і інші, здатні впливати на інноваційний розвиток країни.

Сучасні методи фінансування інноваційної діяльності та можливість їх реалізації в Україні наведені в табл. 1.

Державні інвестиції, спрямовані на фінансування розвитку інноваційного виробництва та проведення фундаментальних досліджень, утворюють підґрунтя для підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Розширення системи міжгалузевих і регіональних зв'язків завдяки бюджетному фінансуванню інвестиційних проектів та програм у відповідних сферах сприяє залученню приватних інвесторів, акумуляції додаткових коштів у бюджеті. Крім здійснення прямих інвестицій у інноваційну діяльність держава може активізувати інвестиційну діяльність підприємств шляхом:

- придбання на обмежений термін частини пакета акцій, випущених підприємством у зв'язку з реалізацією конкретного інвестиційного проекту;
- надання пільгового інвестиційного або конверсійного кредиту;
- гарантування часткового відшкодування кредиторам коштів, втрачених позичальником із не залежних від нього причин при реалізації проекту;

Таблиця 1. Методи фінансування інноваційної діяльності

Метод	Характеристика	Актуальність застосування в Україні
Венчурне фінансування	Передбачає надання коштів підприємству інвестиційною компанією, інвестиційним або венчурним фондом. Особливістю такого кредитування є те, що воно спрямовується виключно на ті види продукції, дохідність яких є дуже високою. Діяльність інноваційних кредитних установ не обмежується лише наданням коштів — ці установи можуть викупити інноваційну розробку та самостійно реалізувати її на ринку. До компетенції інвестиційних (венчурних) фондів входить також консультативна діяльність	У країнах ЄС більшість інноваційних розробок фінансується за рахунок венчурного капіталу. В Україні починає формуватися ринок венчурного капіталу, хоча ця форма фінансування поки що забезпечує потреби лише незначної частки інноваційних малих і середніх підприємств. Узагалі розвиток індустрії венчурного капіталу передбачає наявність великої кількості фінансових посередників, бізнес-послуг та безперервний приплив проектів, які потребують фінансування
Банківський кредит	Передбачає укладення договору про надання кредитної лінії інноваційному підприємству. Рішення про фінансування ухвалюється банківською установою на основі аналізу бізнес-плану інноваційного проекту. Такий кредит буває інвестиційним (за умов визначення джерелом погашення заборгованості доходів від усієї господарської діяльності підприємства) та проектним (погашення відбувається лише з доходів від реалізації інноваційного продукту)	Навіть за умов бездоганно розробленого бізнес-плану такий кредит характеризується високим ступенем ризику. На сьогодні в Україні число банків, що пропонують подібне кредитування, є незначним
Емісія цінних паперів	Передбачає емісію цінних паперів (акцій чи облігацій) із метою фінансування інноваційної діяльності	Не має широких перспектив розвитку в Україні в умовах сьогодення, оскільки потребує істотного вдосконалення нормативно-правового регулювання відносин на фондовому ринку
Самофінансування	Джерелом коштів виступає прибуток компанії або її амортизаційний фонд. Особливістю такого виду фінансування є відсутність боргових зобов'язань перед кредитною установою, що дає фірмі більше свободи у виборі напрямку діяльності	Має широкі перспективи застосування в Україні, але потребує застосування фіскальних інструментів стимулювання в напрямі пільг щодо прискорення амортизації основних фондів
Пакетування	Метод за своєю сутністю близький до самофінансування та передбачає надання коштів на реалізацію довгострокового інноваційного проекту компанії за рахунок частини прибутків від короткострокових проектів іншої спрямованості	Має перспективи застосування в Україні, однак не може бути повною мірою застосований малими підприємствами
Державне інвестування	Фінансування інноваційної діяльності здійснюється за рахунок коштів державного бюджету під наглядом Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України або державного фонду регіонального розвитку	Застосовується в Україні та потребує внесення до Державного реєстру інвестиційних проектів

Джерело: складено автором.

— гарантування погашення зв'язаних кредитів, наданих фірмам іноземними банками [9].

У провідних країнах світу активно використовується механізм державної фінансової підтримки реалізації інноваційного потенціалу та ведення науково-дослідної діяльності (табл. 2). При цьому, з огляду на високі втрати бюджету, податкове стимулювання практично не використовується.

В Україні треба запровадити, подібно до розвинутих країн, інноваційно-інвестиційний податковий кредит, за якого нарахована сума податку повинна

Таблиця 2. Зарубіжний досвід фіскального стимулювання науково-дослідної діяльності

Країна	Заходи фіскального стимулювання інноваційної діяльності
США	Надання податкового кредиту для інноваційних підприємств
Німеччина	Фінансові гранти на інноваційну діяльність, що виплачуються окремо для кожного проекту. Грант розрахований на фінансування до 50 % суми реалізації проекту. Кредитування науково-дослідної діяльності в межах державних програм (до 100 % проектних витрат). Відсутність податкових стимулів
Велико-британія	Надання кредитів на науково-дослідну діяльність. Знижена ставка податку на прибуток (10 %) для компаній, які запатентували свої наукові розробки. Прискорена амортизація щодо обладнання й автомобілів, що використовуються для досліджень і розробок
Російська Федерація	Списання в податковому обліку вартості нематеріальних активів інноваційної спрямованості (виключних прав на винаходи, промислових зразків, корисних моделей тощо) протягом двох років через механізм амортизації. Можливість використання звільнення від сплати податку на прибуток організацій протягом 10 років із моменту реєстрації в проєкті "Сколково" за умови, що обсяг виручки від реалізації товарів (робіт, послуг, майнових прав) такого учасника не перевищує 1 млрд руб. на рік

Джерело: The American Taxpayer Relief Act / The Committee on Finance United States Senate [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.finance.senate.gov/legislation/details/?id=acd8d505-5056-a032-5213-d4c3ac0bb7b0>; Global Survey of R&D Tax Incentives. — Deloitte, 2013. — P. 14, 41 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.investinamericasfuture.org/PDFs/Global_RD_Survey_March_2013.pdf; Основные направления налоговой политики Российской Федерации на 2012 год и на плановый период 2013 и 2014 годов [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.minfin.ru/common/gen_html/index.php?id=13307&fld=HTML_MAIN.

зменшуватися не на всю суму витрат на інвестиції (або їх приросту), а лише на її частину (сума пільги дорівнює сумі витрат на інвестиції (приросту витрат на інвестиції), помноженій на ставку податкового кредиту). Крім того, цей податковий інструмент має стимулювати інвестиції виключно в інноваційні проєкти. Запровадження зазначеної пільги потребує встановлення на законодавчому рівні критеріїв віднесення суб'єктів господарювання до інноваційних підприємств, уточнення їх визначення в Законі України "Про інноваційну діяльність" від 04.07.2002 № 40-IV [10]. Надання суб'єктам господарювання інноваційно-інвестиційного податкового кредиту зробить недоцільним запровадження спеціальних режимів оподаткування суб'єктів господарювання, котрі реалізують інвестиційні проєкти на територіях спеціальних (вільних) економічних зон, пріоритетного розвитку, а також технологічних парків.

Зауважимо, що в сучасних умовах приватні компанії інвестують переважно в оновлення матеріально-технічної бази виробництва та придбання передових технологій із-за кордону. Так, у 2008 р. частка інноваційних витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення в загальному обсязі таких витрат у промисловості становила 63,9 %, а у 2011 р. — 73,2 %, тобто зросла майже на 10 % за одночасного зниження витрат на внутрішні науково-дослідні роботи з 8 до 5,8 % загального обсягу [11, с. 324]. Зазначене

зумовлене тим, що іноземні технології виходять на ринок із високим рівнем апробації та готові до використання. Водночас вітчизняні розробки не можуть бути одразу впроваджені у виробничий процес, оскільки потребують удосконалення та значних коштів для пристосування їх до реальних умов виробництва. Неналежний рівень нормативно-правової бази науково-технічної й інноваційної діяльності, інституційна незавершеність перетворень у інвестиційній сфері стримують процес трансформації результатів інтелектуальної діяльності у виробництво (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка показників інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств, 2003—2013 рр.

Рік	Освоєно нових видів інноваційної продукції, од.		Упроваджено нових видів технологічних процесів, од.	
	Усього	З них нових видів техніки	Усього	З них маловідходних, енергозберігаючих
2003	7416	710	1482	606
2004	3978	769	1727	645
2005	3152	657	1808	690
2006	2408	786	1145	424
2007	2526	881	1419	634
2008	2446	758	1647	680
2009	2685	641	1893	753
2010	2408	663	2043	479
2011	3238	897	2510	517
2012	3403	942	2188	554
2013	3138	809	1576	502

Джерело: Наукова та інноваційна діяльність / Держ. служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.

Табл. 3 демонструє, що протягом 2003—2013 рр. освоєння нових видів інноваційної продукції в Україні зазнавало то піднесення, то спаду. При цьому варто зауважити, що інноваційні розробки мають впроваджуватися промисловими підприємствами за потреби та бути економічно обґрунтованими на певний момент часу.

З огляду на спрямованість державної політики на євроінтеграцію, доцільно дослідити можливості співпраці з науковою спільнотою ЄС та сприяння партнерству наукових і бізнесових кіл у галузі розроблення й упровадження інновацій. У європейських країнах університети та науково-дослідні інститути, які працюють на їхній базі, традиційно проводять фундаментальні дослідження. Діяльність університетів стала більш орієнтованою на потреби ринку — вони створюють власні дочірні компанії для комерціалізації результатів досліджень. Разом із тим діяльність державних науково-дослідних установ і високотехнологічних компаній зосереджена переважно на здійсненні довгострокових, стратегічних досліджень.

За час незалежності в Україні запатентовано понад 160 тис. технічних рішень, зокрема 93 тис. винаходів, 44 тис. корисних моделей, 20 тис. промислових зразків [12]. Утім, упроваджується лише невелика частина таких розробок. У зв'язку з цим завданням держави, поряд зі створенням умов для винахідництва, є сприяння впровадженню інноваційних розробок викладачів і студентів у виробництво або сферу послуг. Очевидно, що таке стимулювання матиме успіх та сприятиме зацікавленості наукового, викладацького й студентського складу в науковій роботі.

Держава може заохочувати співробітників ВНЗ до інноваційного винахідництва з допомогою двох підходів. Перший стосується навчального процесу та розширення доступу до матеріально-технічної бази, другий — безпосередньо практичного застосування винаходу. Згідно з проектом Стратегії інноваційного розвитку України на 2010—2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [13], до заходів стимулювання інноваційного розвитку, що можуть стосуватися ВНЗ, належать:

- надання грантів;
- пряме інвестування;
- надання фінансових гарантій;
- стимулювання участі комерційних банків у інвестуванні інноваційної діяльності;
- державне замовлення на розроблення найважливіших новітніх технологій за пріоритетними напрямками розвитку науки й техніки;
- розвиток матеріально-технічної бази наукової та науково-технічної діяльності.

Концепція формування й розвитку національної інноваційної системи передбачає створення підсистеми інноваційної інфраструктури та включає, зокрема, інформаційно-аналітичну та експертно-консалтингову складові. Стимулюючи інноваційно-інвестиційну діяльність, держава крім іншого повинна забезпечити попит на інновації. З цією метою необхідно налагодити систему організаційних і економічних відносин між розробниками нововведень, виробництвами, інвесторами, посередниками, іншими учасниками інноваційного процесу. Світова практика підтверджує ефективність багатьох сучасних форм організації такої взаємодії — техніко-виробничих кластерів, технопарків, структур малого й середнього бізнесу, які здатні просувати інновації на ринок.

У контексті всебічного розширення співпраці науки та бізнесу постає питання функціонування й розвитку технопарків в Україні. Перші технопарки з'явилися в нашій державі у 2000 р. (на виконання розпорядження Президента України від 16.04.1999 № 84/99 [14]) як структури, покликані поєднати наукові дослідження, нові технології з упровадженням у виробництво, а також випускати конкурентоспроможну на внутрішньому й зовнішньому ринках високотехнологічну продукцію.

При цьому слід зазначити, що на відміну від бюджетних інвестицій податкові преференції, зокрема пільги з податку на прибуток, що до 2005 р. надавалися підприємствам певних видів економічної діяльності (гірничо-металургійного комплексу, автомобілебудування, суднобудування), не мали чіткої інвестиційної спрямованості. Податкові пільги для суб'єктів спеціальних економічних зон (СЕЗ) і територій пріоритетного розвитку (ТПР) були безпосередньо прив'язані до суми залучених інвестицій, проте від початку надходження інвестицій до 2004 р. їх загальна сума, залучена всіма суб'єктами спеціальних правових режимів економічної діяльності, становила лише 15,3 млрд грн, або 1,7 грн на кожну 1 грн наданих пільг. Не очікуване інвесторами скасування у 2005 р. зазначених податкових пільг у супереч світовій практиці забезпечення стабільності норм і правил укладання та виконання контрактів, стало однією з причин зниження темпів зростання інвестицій у основний капітал за рахунок власних коштів підприємств і організацій. Проте вже у 2006 р. інвестиційні процеси поживались, а сума інвестицій, залучених суб'єктами СЕЗ і ТПР за 2005—2009 рр., дорівнювала 14 млрд грн [15, с. 125].

Проведення фундаментальних досліджень для отримання наукового продукту (нових теорій, концепцій, методів, методик, математичних моделей тощо) великою мірою сприяє створенню принципово нових технічних рішень, розв'язанню важливих соціально-економічних проблем. Метою прикладних досліджень є інноваційні розробки, нові технології, види техніки, матеріали тощо, які дають змогу істотно підвищити конкурентоспроможність результатів наукової діяльності та розширити їх упровадження.

На території України наукові дослідження проводять близько 160 ВНЗ. Завдяки патентній системі автори винаходів можуть вигідно продати свої права на їх використання, що стимулюватиме винахідників до творчості. Серед вітчизняних ВНЗ слід відзначити Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут”, Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя, котрі є провідними науковими установами країни за такими напрямками: інформаційні технології, системний аналіз і управління; електроніка, радіотехніка та засоби телекомунікацій; електротехніка та енергозбереження; матеріалознавство й машинобудування; енерготехніка та нові енергогенеруючі технології; приладобудування й інформаційно-вимірювальна техніка; проблеми екології; хімічні технології та хімічне машинобудування (табл. 4).

Варто зауважити, що грантові кошти на сьогодні не є основним джерелом фінансування науково-дослідної та інноваційної діяльності у вітчизняних ВНЗ. Утім, із метою поширення такої діяльності в цих закладах їм слід активізувати участь у конкурсах на надання грантів на виконання науково-дослідних робіт. З огляду на фінансові обмеження та проблеми управління, у першу

Таблиця 4. Інноваційна діяльність провідних ВНЗ України у 2012 р.

Навчальний заклад	Характеристика інноваційної діяльності	Фінансування інноваційної діяльності
Київський національний університет імені Тараса Шевченка	Інтелектуальна власність є головною складовою інноваційного продукту, конкурентним ресурсом як університету, так і країни загалом. Створенню та охороні об'єктів права інтелектуальної власності в університеті приділяється особлива увага. Станом на кінець 2012 р. були чинними 109 охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, у т. ч. 60 патентів на винаходи та 49 патентів на корисні моделі. Частка двадцятирічних патентів становить майже 55 % загальної кількості всіх патентів. Серед чинних патентів 16 отримані у 2012 р. (хімічний факультет — 7, ННЦ “Інститут біології” — 5, Фізичний факультет — 2, механіко-математичний факультет — 1, НДЧ — 1), зокрема 3 на корисні моделі та 13 на винаходи	Загальний фонд державного бюджету — 64,9 %, спеціальний фонд державного бюджету — 22,5 %, міжнародні наукові гранти — 9,7 %, надані науково-консультаційним центром платні послуги — 2,5 %, науковий парк — 0,5 %
Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут”	Подано 199 заявок на видачу патентів України на корисні моделі та винаходи, отримано 288 патентів. У 2012 р. зроблено першу спробу впровадження інновацій на принципово нових засадах — проведення фестивалю (конкурсу) інноваційних проектів із метою реалізації дієвого механізму комерціалізації науково-технічних розробок через створення малих інноваційних компаній (стартапів)	Державний бюджет — 44 %, інші джерела — 56 %
Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя	Розроблено такі інноваційні підходи за пріоритетними напрямами науки й техніки: — запропоновано новий ефективний підхід до оцінки силових факторів навантаженості елементів вентиляторних обприскувачів, їх напружено-деформівного стану, прогнозування несучої здатності й залишкового ресурсу та оптимізації за матеріалоемістю й несучою здатністю; — розроблені способи кінетопластичного формоутворення, що дають змогу одержувати гвинтові заготовки для енергетичних, теплових та інших машин і систем широкої номенклатури й типорозмірів; — розроблена математична модель багатопараметричної ідентифікації компетитивної дифузії вуглеводневих сполук у цеолітних середовищах, яка уможливила врахування взаємовпливів потоків дифундованих компонентів на рівні міжчастинкового простору середовища та всередині мікро- й нанопор частинок каталізаторів	Виключно за кошти державного бюджету

Джерело: складено за даними про науково-дослідну та інноваційну діяльність Київського національного університету імені Тараса Шевченка (<http://univ.kiev.ua/ua/science>); Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут” (<http://kpi.ua/science-12>); Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя (<http://tntu.edu.ua/?l=uk&p=structure/research/departament/review/part3>).

чергу треба реалізувати малі проекти з незначними потребами в ресурсах, але потенційно великим інноваційним ефектом, спрямовані на поглиблення взаємодії науки та промисловості. Разом із тим фінансування інноваційної діяльності за рахунок коштів державного бюджету має здійснюватися виключно за пріоритетними напрямами такої діяльності, а державне регулювання — спонукати до співпраці науки та бізнесу. Тобто держава повинна заохочувати приватний сектор фінансувати інноваційні розробки та впроваджувати їх у виробництво.

Підсумовуючи викладене, доходимо таких висновків. Україна має значний потенціал у сфері інноваційних розробок, для реалізації якого необхідно скласти план заходів щодо стимулювання малих і середніх інноваційних

підприємств, комерціалізації науки, її співпраці з бізнесом, а також визначити роль посередників у інноваційній інфраструктурі.

Враховуючи зарубіжний досвід і актуальні завдання соціально-економічного розвитку, доцільно збільшити перерозподіл частини бюджетного фінансування наукових розробок через спеціалізовані фонди університетів та науково-дослідних установ на основі подання заявок на проведення досліджень у ключових галузях економіки з метою стимулювання до інноваційної активності молодих науковців; запровадити програму державного інвестування процесу модернізації виробництва на підприємствах, що використовують інноваційні розробки як власного виробництва, так і замовлені в університетах і науково-дослідних центрах; на засадах державно-приватного партнерства із залученням державного середньострокового кредитування впровадити високотехнологічні виробництва.

Рекомендовано використовувати селективний підхід до вибору фіскальних інструментів регулювання інвестиційної діяльності різних економічних агентів, а саме: податкові важелі (інноваційно-інвестиційний податковий кредит, диференціацію ставок і баз оподаткування) — для підприємств із конкретизацією інноваційних ознак та обсягів виробництва; бюджетні важелі (видатки розвитку) на науку, освіту, пільгове кредитування пріоритетних інноваційних проектів — для суб'єктів малого й середнього бізнесу, котрі працюють у структурі ВНЗ на засадах державно-приватного партнерства.

Список використаних джерел

1. *Геєць В. М.* Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. — Х. : Константа, 2006. — 272 с.
2. *Жаліло Я. А.* Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави : монографія / Я. А. Жаліло ; Нац. ін-т стратег. досліджень. — К., 2009. — 336 с.
3. *Мусіна Л. А.* Підходи, індикатори та методи оцінювання впливу науково-технічної діяльності на економічний розвиток : монографія / Л. А. Мусіна, Т. К. Кваша ; Україн. ін-т наук.-техн. і екон. інформації. — К., 2009. — 252 с.
4. *Федулова Л. І.* Перспективи інноваційного розвитку промисловості України / Л. І. Федулова // Економіка і прогнозування. — 2006. — № 2. — С. 58—76.
5. *Федулова Л. І.* Стан та проблеми України в контексті розвитку ринків високотехнологічних товарів та послуг / Л. І. Федулова // Наука та інновації. — 2009. — Т. 5, № 3. — С. 40—48.
6. National Association of Manufacturers [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.nam.org/>.
7. The Global Innovation Index 2013. The Local Dynamics of Innovation [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=gii-full-report-2013#pdfopener>.
8. Обзор инновационного развития Украины. Май 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.unece.org/index.php?id=925>.
9. Бюджет развития как механизм финансирования инновационной деятельности / Insight Projects Group (The association for Operations Management) [Електронний ресурс].

ресурс]. — Режим доступу: <http://in-projects.ru/byudzhets-razvitiya-kak-mekhanizm-finansirovaniya-innovacionnoj-deyatelnosti.html>.

10. Про інноваційну діяльність : закон України від 04.07.2002 № 40-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

11. Статистичний щорічник України за 2011 рік : стат. зб. / Держ. служба статистики України. — К. : ТОВ “Август-трейд”, 2012. — 559 с.

12. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

13. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010—2020 роки в умовах глобалізаційних викликів (проект) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/doccatalog/list?currDir=48718>.

14. Про технологічний парк “Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона” : розпорядження Президента України від 16.04.1999 № 84/99-рп [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/84/99-rp>.

15. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України : у 3 т. Т. 3: Інноваційно-технологічний розвиток економіки / за ред. В. М. Гейця, В. П. Семиноженка, Б. Є. Кваснюка. — К. : Фенікс, 2007. — 564 с.